

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐ SZÁLLÁS:

Belső farkasutca 78. sz. alatt gr. BÄNFŐI ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, esütörtökön és szombaton délen.
 Ára évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. é. t. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
 A nyilatkozati cikkek sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, ápril 18.

(D) A lengyel forradalomban egy fordulatos kezdett, ha azon fölkelési készületeknek, melyek az osztrák kormány Galicziában közelebről vett észre, valamely tettelegesen következménye lesz amaz ország esendőjének megzavarására.

Hogy ott a titok homályában komoly késztületek folyhatnak, ez iránt sejtésének kell lenni az osztrák kormánynak, mert közelebről jelentékeny befogatások történtek. Az utóbbi napokban leginkább magára vonta a közfigyelmet BENTKOVSKI volt porosz képviselő s Langiewitz politikai adatlusa és Chrzanoszki Leo a „Czas“ című politikai lap szerkesztőjének befogatása. Elfogták a reformátusok s kármeliták priorjait, felmoltózták a klastromokat.

A lemergi helyhatóság kiáltványából azonban úgy látszik, hogy a galliczi titkos mozgalom ekkor még csak is az orosz-lengyelek harci vállalatának gyámolítására volt intézve; de annyi ténynek látszik, hogy Lembergben is éppen úgy, mint Varsóban van egy titkos nemzeti bizottság, mely adót szed, ujonczoz s parancsolja a fiataloknak, hogy a csatatérre siessenek.

Ausztria a lengyelek irányában jóindulattal semleges magatartást követett; mindamellet, habár a lengyel forradalom fejei kimélni kívánták Ausztriát s maga Dembinszky ellene nyilatkozott annak, hogy Gallicziában forradalmi kísérletet tegyenek, de a nemzetiségi összefonódás, rokonszenv és közös ábrándok, vagy tört. szenvedések, a nemzeti szét-daraboltság méltatlanságának érzete, könnyen idézhetnek elé oly eseményeket, melyek Ausztriát szigorú rendszabályokra ösztönzendik, s végleg elszakítják a nyugati hatalmaknak a lengyelekre nézve kedvező politikájától.

Ez esetben Ausztria újabbán átmegy azon tapasztalatokon, hogy a birodalom határain kívül gravitáló nemzetiségek éppen nem lehetnek okoszerileg az ő belpolitikájának archimedési sarkpontjai.

Csaknem minden körülmény történeti katasztrófákkal világosan látható, hogy a külső forradalmi és nemzetiségi mozgalmoknak meg annyi sympathetikusan hurja zendül meg mindig, egyik vagy másik ide szakadt nemzetiségűt, melyet az emberi indulat ösztönének megfontolásával még kárthatni is alig lehet.

Tudjuk azt, hogy a galliczi lengyelek kivált 1860-i október óta kedvezőbb helyzetbe jutottak, mint az orosz, sőt még mint a porosz lengyelek is. Az uralkodó fölség ugyanazon alkotmányt biztosítja nekik, mint örökös tartományainak, s bizonyos tartományi hatáskörben ez alkotmány Galliczia országos autonómiáját biztosítja; de egyszersmind éppen a miatt, mert az alkotmány még befeljezve nincs, s nem is lesz az 1848-i magyar törvények revisioja s ezáltal a magyar kérdés lehető kiegyenlítése előtt, nem lehet csodálni, ha még itt-ott ez alkotmányos élet garáncijának nyomatékosnak látják a nemzeti egység által nyújtott jobb lét. biztosítékait.

Hogy ha a lengyelek ilyessel álmodnak, aligha még kétesebb nem teszik forradalmi kísérleteiket, aligha nem lesz sokkal veszélyesebb rájuk nézve a felháborított, mint a semleges Ausztria; de a nélkül, hogy a lengyelek intentióit megítélni akarnók, az emberi vágy és lelkesedés megfontolása könnyen vezet azon föltesésre, hogy a galliczi titkos szervezkedés mögött mélyebb célok lappanghatnak, mindenesetre pedig csak felül az azon vélemény igazsága, hogy Ausztria egyes országainak az apróbb nemzetiségi elemekre

való felboncolása annyit tesz, mint vegytani feloldása oly elemeknek, melyek szemernyivé válva sebesen fognak a birodalmon kívül eső társaikhoz állítani, melytől nincsen többé erő, mely őket addigi helyükre lekösse.

Visszatérve a lengyelekre: mi, mint szabadelvű nemzet elejétől fogva s most is rokonszenvezünk velök. Ki ne szánna egy oly jóra való népet, mely évszázad óta annyira drága vér árán sem tudta lerázni az orosz despotismus nehéz rablánczait.

Valószínűnek látjuk, hogy az európai nagy hatalmak nyomása jelentékeny befolyással lesz jövő sorukra; de másfél régi társaslatat taníthat minden népet, hogy igen sokat nem számíthat a diplomácia nagy lelkiségére, mely mindig csak a tényekre épít; s a forradalom általában mindig annál inkább sikertől, minél mérsékeltebb célokat tűz ki maga elébe.

Nem lehet meghatározni, hogy a befogatások minő hangulatot fognak előidézni a szomszéd Gallicziában; a lapok eddigi értesítéséből azonban csak annyit lehet még észrevennünk, hogy az ottani titkos mozgalom célja ekkor nem volt egyéb, mint az orosz-lengyeleknek pénzzel és harcosokkal gyámolítása, s az osztrák kormány által intézett befogatások csak is a semlegesség fenntartásának céljából és igazolásul történtek volna.

Gazdászati elmékedések.

(Folytatása és vége.)

Az elősoroltak után kísértük meg: miként lehetne a két vagy három forduló rendszer helyébe föld- és éghajlati, s takarmány- és trágya-alapra fektetett váltógazdaságot alapítani, addig is, míg szétszórta fekvő birtokainkat tagosíthatnók; mert hogy előbb birtokunk itt a székelőföldön tagosíthatassék, s csak azután kezdjünk váltógazdaságot, a mint ezen nézet felsőbb körű általános közvéleményé vált, hogy az irás szavaival éljek: „Könyebb a tevének a töfokán által bujni“, mint ezt létesíteni; a midőn az egyenként csekély, de összesen egy hatalmas birtokos osztály, a harisnyás és nadrágos székely rendből is, hogy néhány ingóbingó marhájt nyakáról lerázhassa, ugarlegetőjéhez körömszakadásig ragaszkodó, szűk-körű s korlátolt felfogásánál fogva, ha most még emlegetik is a commassatiót, irtózik tőle.

A mint tehát a tagosítás kivételében az erőszak czelszerűtlen eszköz, éppen oly könnyű rá a népet elkészíteni a váltógazdaság behozatalával. Oly iskola ez, mely után önként születik amaz, sőt a kisebb birtokos osztály lesz a sürgető fél. Legyen minden községben legalább egy birtokos, ha több lesz annál jobb, a ki nyilvánítsa ki, miként ő a nyomást használni akarja; de azonban eszközölje, hogy semmi nem marháját oda ne hajtja; a népet tulajdon jogérzetéből, és mert fél is a bűntettől, örökös s örökös kötelességének tartandja marháját a másra nem bocsátani; de aztán édes atyámfia! ugarfölded, mint eddig tévél, ne töröküzatemesztéssel vesztessed, hanem búkkönytakarmánnyal s utána búzát vagy rozsot termelve, ne állapodj meg ezzel nélkül, sőt végrehajtsd a váltó vetéssorát; így földjeid termése nem fog megcsalni, s nyomodat százanként követve, az ugar önként eltűrlődik.

E gazdasági változástól aztán könnyen kifejlődik, hogy szétszórta fekvő összes birtokból mindenki öt egyenlő táblát alkosson. Például: egy közép birtok székely gazdának van most a három határban 40 darab, 25 holdat tevő szántó; melyből 15 darabot, mely éppen 5 holdat alkot, első szakaszba sorol: 10 darab, mely újra 5 holdat teszen; második szakasz: 7 darab 5 holdjával; harmadik szakasz: 5 darab a negyedik szakasz és végre 3 darab ötödik szakasz.

E 25 hold szántó a hármas forduló szerint, kétharmad részben tehát 16 2/3 hold évenként tavasz- és őszi szemesnek szántás alá jön, melyből alig egy holdra ha juthat trágya; mert a mostani viszonyok közt egy 25 holdas szántóú gazdaság, ha még melléje 4—5 hold

kaszálót adunk is, nem képes évenként egy-két holdnyi térré elegendő trágyát termelni, holott az ajánlott váltó vetéssor szerint 15 hold folyvást takarmányt, 10 hold pedig szemes gabonát teremve, képes a gazda évenként 5 hold ugarföldjeit, melyekbe bizvást búkköny, rozs vagy töröküzta takarmányt vetethetik, sőt annál többet is trágyával bőven ellátni. Ugyanazért kezdetben mindenki csupán trágyás és a legjobb termő erőben levő vetéssorát, s csak később vetné be összes buzaföldjeit löhermaggal, midőn magot költség nélkül maga természet, mind pedig összes ugarát megtrágyázhatta. Ekként több lenne a kóst, szaporodnék a trágya, mely után felényi tér szemesgabonát is többet teremne, mint most a sok sovány szántóföld.

De hogy jobban megértssem: a felvett váltógazdászati táblázatot is ide írtam; megjegyezvén, hogy U. trágyázott ugar, B. buza-utest, H. löherkaszálót, T. tavaszi veteményt jelentenek.

	5 hold.	5 hold.	5 hold.	5 hold.	5 hold.
1863 U.	B.	H.	H.	T.	T.
1864 B.	H.	H.	T.	U.	U.
1865 H.	H.	T.	U.	B.	B.
1866 T.	T.	U.	B.	H.	H.
1867 U.	B.	H.	H.	T.	T.

Ezen táblázat szerint rendezett gazdaságnak következő eredményei lesznek:

1) A házszükségére elegendő s e felett még eladásra is bőven jutó gabonatermés; kivált a kövér gyeplőbe vetett töröküzta mily szépen díszlik!

2) Sok és jó takarmány, melylyel az igás és fejős marhák istállója télen nyáron bőven táplálthatnak; s e felett eladásra való marhák és lovak nevelhetnek, mert a búkköny és heretakaromány marhahizlálásra is előnyösebb bármely moslékhizlálásnál.

3) Sok és kövér trágya mennyiség, melylyel évenként egy szakasz terület bőven megjavítható, sőt a mívelés alatt nem lévő kopárságokra is juthat belőle.

4) A természetes kaszálók, melyek száraz természetűek, s melyek mostani viszonyaink közt legtöbb becsel bírva, a tagosítás legfőbb akadályai, szükségtelenekké s így a szántóföldekkel egy osztályukká válnak.

5) E gazdaság szerint, mivel minden talpalatnyi föld trágyázthatatik, a határreszek egymáshoz hasonlóbbak lesznek, s így a tagosítás kivitele könnyebbé tétetik.

6) A legelőtérlelés s birtokdarabjaira feltéken birtokos is apró nyílföldet helyett egy darabot öhaj; s így a tagosítás közegyezésből létesílt.

7) Az ugar marha nem járva: utak, ösvények, mesgék szélei eleven kerttel vagy eleven fákkal beültethetők; sőt a határreszekben eső oldalak, kopár helyek gyümölcsösökkel vagy erdővel beplántálhatók.

8) A jelenlegi tanorokokra és kerítésekre szükség nem lévén, tömördek napszám és erdő kímélődik meg.

9) Megszűnnek a terménykártételi panaszok és marhapredációs perlekedések.

10) Egy falka napszám és birtoktalan ember, kik néha munkát nem kapva, vagy nagy uszorát téve, vagy éppen restség miatt termény- és gyümölcslopásból élnek, részbe mívelni elég föld jutván, családjuk fentartására tisztességes vagyont szerezhetnek.

11) A közvagyonosodás emelkedvén, az értelmesedés fokozottan terjed, ipar, kereskedelem inkább fejlődnek.

12) A nép minden osztályai általános jólétben részesülvén, azon kárhózas nyereséskedés, melyet most a szeszgyárosok és pálinka-manipulások a nép demoralizálásából tűznek, nagymértékben csökkenne.

De ki tudná mind előszámolni azon üdvös következményeket, melyek egy általános váltógazdaságból folyhatnának?

A kivitel módjában előforduló azon nehézség, mely szerint lógó marha, disznó és juh nem istállóztathatik, tehát ezek számára legelő szükség, s hol lenne az? elhárítható, ha a községek közlegelői, és a helységek távol eső kopárabb helyeinek csiheresse, melyeken most igás és lógó csorda vegyesen jár, továbbra is közre maradnak, vagy marha és juh havasokra adatnak.

Az eredmény csatlátlan, csupán a kezdeményezéssel van némi nehézség összekötve. Az okos számítás, akarat és kitartás leszokta

győzni az akadályokat... „Virum tenacem, impavidum ferient ruinae.“

Váltógazdaság legyen jelszavunk,
 A mire aztán commassálhatunk!

...i...r...

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Brassóvidékének ápril 14-dikén tartott gyűlése egyike volt a legfigyelemreméltóbbaknak.

Először egy főkörmányszéki rendelet olvasott fel, a melyben közöltetik, hogy ő felsége az ezelőtt két évvel választott brassóvidéki és városi főhivatalnokokat megerősíteni méltóztatott.

Ezután olvastattott egy rendelete a szász ispánhelyettesnek, a melyben a vidék által a követek újabb utasítására végett kért időhatárok megtagadtatik, s sajnálat fejeztetik ki a felett, hogy Brassó a községi törvény tárgyalására nézve a nemzeti gyűlésben levő követét hallgatásra kárhóztatta. Ugyanebben a vidéki gyűlésnek márt 31-diki határozatát egy emlékirat szerkesztése s a kerületekkel való közlése iránt, a szász ispán-helyettes ur élesen rosálja, s a vidéki gyűlést emlékezteti a nemzet 1613-diki szövetségi szerződésére.

A vidéki gyűlés mély sajnálatát fejezte ki ezen comesi rendelet felett, a melyben sértő módon agitativ és törvénysértéssel vádoltatik, holott századok óta gyakorolt joggal élt csak. Ünneplés óvás tétetett az ispán-helyettes ezen vádjá ellenében, s egyhangúlag határozottak, hogy a gyűlés nézeteit ő Felsége eleibe terjessze, s azt a szász nemzeti gyűléssel és a többi szász kerületekkel is közölje. Csupán az elnök jelentett különvéleményt.

Az emlékirat a „Kronstädter Ztg.“ közlése szerint következő:

Tisztelt nemzeti egyetem!

A tisztelt nemzeti egyetem ezen ülésének kezdete óta nem foglalkozott egyébbel, mint törvényhozási munkálatokkal; a szász föld területére nézve elfogadott több (eine Reihe) törvényt, a melyeket a szülke Reichsrath a német-szláv tartományok számára hozott s ő Felsége szentesített; sőt önállóság is alkotott törvényeket s még többeket alkotni készül.

De mind az ez irányban folyt tanácskozásokat, mind a határozatokat illetően ezen alázatos városi és vidéki gyűlés előtt oly komoly aggodalmak merültek fel, hogy az hivatta és kötelezte érzé magát, őszinte nyílt kifejezést adni ez aggodalmaknak.

A tárgyalások folyamáról a „Hermannstädter Ztg.“ által hozott közleményekből azt látuk, hogy a tiszt. szász nemzeti gyűlés elnöksége nagy befolyást gyakorolt a vitára.

A hol a t. elnökség minden kérdésnél oly határozottan, s gyakran a vita megkezdése előtt véleményét és nézetét nyilvánítja; a hol az elnökség a tárgyalás alá bocsátandó kérdés kitűzésének jogát oly módon veszi igénybe, hogy a kérdés módosításának lehetősége ki van zárva; a hol az elnökség, midőn a követek nyilatkozatai az ő nézeteivel nem egyeznek, a követekről felteszi, hogy a háttérben gondolatokat rejtegetnek: — ott lehetetlen a szabad elfogulatlan tanácskozás, s még kevésbé lesz az, ha, mint a most üléselőző szász nemzeti gyűlésnél előforduló eset, annak majd minden tagja oly polgári állásban van, hogy az egyetem elnökségének rájuk gyakorolt nyomása alól alig vonhatja ki magát.

A mily szomorú hatást tett reánk a tanácskozások folyama, épp oly aggasztóknak tűnnek fel előttünk a tiszt. szász nemz. gyűlés hozott határozatai.

Ezen városi és vidéki communitás legtávolabbirol sem kívánja elvitatni a szász nemzeti gyűlés azon jogát, hogy a szász földre nézve az ország fejedelmének jóváhagyása mellett törvényeket hozzon, sőt feltékeny kiván örökölni, hogy számára ezen jog jövőre is megtartsák; de abban a nézetben van, hogy ezen jog gyakorlatára alig lehetett volna kedvezőlebb időpontot választani, mint a mostani.

Világos, hogy közállapotaink egy átmeneti időszakban vannak, s mielőtt Erdély államjogi viszonya az őszállamhoz megállapított, az illető hatalom, legyen az a Reichsrath vagy az erdélyi országgyűlés, nem fogja s

nem is utasíthatja el magától azon feladatot, rendezni az egész ország jogviszonyait minden irányban, a melyben a tiszt. nemz. egyetem törvényhozólag tevékenykedett.

A t. n. egyetem által alkotott törvények tehát csak rövidlelti provisoriumot fognak alkotni, s ha hoznak is valami jót, nagyobb a kár, a mit a gyakori törvényeserelés-berelés okoz.

Ehez járul még az a nagyon rossz állapot, hogy a szász földre behozandó ilyen törvények által Erdélynek sok tekintetben ohajtandó törvény- és jogegysége megszűnik s a törvényhozásban a particularismus rendszeresítettik.

Ezen város és vidék communitiesát igen fájdalmasan érdekelte, hogy a t. nemzeti egyetem, nagy sietésével, számunkra törvényeket hozni, egyáltalában semmi tekintettel nem volt a hazabeli testvér-nemzetek hangulatára és politikai véleményére, s különösen a szűkebb Reichsrathban alkotott törvények elfogadása által a mi testvérmagunkkal nyilván ellenkező álláspontot foglaltatott el a nemzettel.

Nem akarjuk e törvények értékét vitatni, de nézetünk az, hogy azok behozatala nem volt oly sürgető szükség, hogy cserébe az ország többi lakóival való egyetértést feláldozhattuk volna.

A szász föld földirati fekvése lehetetlenné teszi annak külön koronaországáig leendő alkotását, s nem tetszik nekünk helyesnek, hogy képviselő testülete által mindamellett koronaország szerepét őrítse s az ország többi részét ignorálja; nem helyesíthetjük, hogy a t. nemz. egyetem törvényhozási munkálataival politikát üz, s egy ily kedvezőtlen időszakban egyetlen ülés folytán nagyobb megnyitást törvényt hoz szőnyegre, egyetlen ülésben többet, mint régebben évtizedek folytán.

A sietés, a melylyel a t. nemz. egyetem törvényhozási tevékenységét folytatja, oly nagy, hogy több törvényről a tárgyalásra kiszabott igen rövid határidők által a kerületeknek lehetetlenné tette, hogy azok köveit elegendőleg utasíthassák, úgy, hogy névszerint a mi köveink a Reichsrath által hozott törvények tárgyalásánál nem értesülhettek nézeteinkről s így egyéni nézetüket érvényesítették, a melyek nem öszhangzó e törvényeknek a szász földre leendő alkalmazása vagy el nem fogadása iránti nézeteinkkel.

Az ülések folytán a t. szász egyetem több tagja nyilvánította ugyan, hogy az utasítási rendszer nekik igen alkalmatlan s ők azt mint rossz szokást (Unwesen) tekintik; de alig hiszszük, hogy ez egyszerűen az illető kerületek nézete legyen, minket legalább éppen a t. nemz. egyetem mostani üléseinek inkább mint valaha meggyőzött, hogy szükség: ezt az ősi korlátot fentartani.

Tekintve azon rossz következtetéseket, melyeket e város és vidék communitiesa a t. nemzeti egyetem törekvéseiből magára a nemzetre

nézve származni lát; tekintve azt, hogy a t. nemzeti egyetemre, összehalkotásánál fogva, nyíltan mily befolyás gyakoroltatik, s mily csekély az erő, melyet az eddig az ellenállásban tanúsított; tekintve végül, mily gyöngye remény, hogy a t. nemzeti egyetem e városi és vidéki communitiesak ily körülmények közt oly szükséges mérséklésre és megtérésre intő szótát meghallgatni, s az olyan nagy sietéssel és rohammal (Ueberstürzung) folytatott uról lelépni fogna: alólirt communitiesak komolyan foglalkozott azon gondolattal, hogy köveit visszahívja s ne küldjön másokat helyükbe. A mi minket ezen szélső lépéstől visszatartott, csak az az aggodalom volt, hogy a nemzetben ez által szakadást idéznék elő, s csak e miatt hozók egyelőre azon határozatot, hogy előbb e nyilatkozványt a t. nemzeti egyetem és kerületekhez intézzük.

Ennélfogva alólirt városi és vidéki közösség következő sürgős kérését bátor az igen tisztelt nemzeti egyetem elibe terjeszteni: méltóztatassék megszűnni s óvakodni minden oly törvények alkotásától, melyek nem okvetetlen szükségesek s természetüknél fogva nem a szász földre alkalmazottak, s melyek előbb vagy utóbb az ország egészére vagy Reichsrath törvényhozó testületé által meg fognak változtatni; méltóztatassék az öseinktől örökölt szabadságok és jogokból, melyeket eddig alólirt magunk oszlopainak tekintettünk, egyet se áldozni fel, legkevésbé a választási jogot, ne-hogy a jövő nemzedék azon nehéz váddal sújthassa a most élők, hogy az általok birt szép jogokat nem tudták megtartani s önmaguk ontották össze.

Ezen alázatos előterjesztésünk másolatát megküldtük a kerületeknek, s felhívtuk azokat, hogy csatlakozzanak az általunk kifejtett nézetekhez és utasítsák köveiket ez értelembe.

Kérjük tehát az igen tiszt. nemzeti egyetemet, méltóztatassék a törvénykezési szervezés iránti előterjesztvény kitűzését elhalasztani addig, míg a kerületek köriratunkra határozatot hozhatnak, s ahohképest utasíthatják köveiket.

Brassó, mart. 31. 1863.

Legmélyebb tisztelettel
Brassóvárosa és vidék közössége.

A „Kronstädter Ztg.“ e tárgyhoz tüzetesen hozzá szólni igéri. Ismertetni fogjuk e lap nézeteit.

XV. Közlemény *).

Az erdélyi muzeumegylet pénztárába az 1863. évi mártius hóban befizetett összegekről.

A) Urbéri papirban beadott M. Betegh

*) Az előbbi közlemények láthatók a „K. Közlöny“ 1860. évi 14., 17., 77., 79., 80., 81., 83., az 1861. évi 83., 130., az 1862. évi 29., 94., 109., 122. 161., és az 1863. évi 6. és 24. számában. B. V.

Kelemen ur által a néhai Nemes József ur 500. forintnyi alapítványa; megjegyezvén, hogy az irt urbéri papirokon a szelvények folyó 1863. évi januárjától folyók.

B. Részvényt fizettek: még pedig:

a) Az 1860—61 és 62. évi egyszerre: Norák Imre 15. frtot.

b) Az 1861. évi: segédtanár Deák József 5. frtot.

c) Az 1861 és 62. évi: Rácz Gyula 10. frtot.

d) Az 1861—62 és 63. évi: Kollerfy Mihály 15. frtot.

e) Az 1862. évi: Dr. Sükösd Sándor, Kriza János, Janos Lajos, a sz. udvarhelyi ezimadiaz ezh, Bartha Imre, Petri Ádám, m. vásárhelyi Rácz József, Antalffy Gábor, Körtefajai Molnár József, Nagy Márton, Mátyás Zsigmondné, Marosfy Jakabné, Stáncsek Geyza, Fésüs Menyhart, Lanszky István, Kerekes József, Léway Mihály, Benkőné Magyari Julia, Keczel Imre.

f) 1862—63. évi: Finta István 10. frtot.

g) Az 1863. évi: Gyergyai Ferencz, Beregházi Ferencz, gyalai Konpos Anna, gróf Lázár József, Pálfi Antal, Csath Lajos, Marosi Gergely, Szentes Márton, Ladányi Sándor, Végh Mihály, Palczar László, Való Mihály, Végh József, Horváth Ferencz, Cserkúti József, Berzay Elek, Terémi László, Való József, Csaplár Benedek, Biró Pataky Louise, Fornszek Gusztáv, Cseh Ignác, Cseh Kata, Cseh Miklós, Cseh Eleonora, dr. Szinkovics Ignác, Vajna Ferencz, Vajna Ignác, Bartók Károly, Zatureczky Cseri Jánosné, Zambler László, Zambler Julia, sz. katolnai község, Domokos Mihály, Ballók Ferencz, Szele István, Bogdán István, nyug. százas Nagy Ferencz, Jóó Imre, Szabó Károly, Pataky Elek 5-5. frttal, Közép-Ajta községe 10. frttal.

h) Kecskeméti Samuel okleveles mérnök, részvényt fizette az 1863. évi és 1864. évi: 10. frttal. — Ha a magokot honfiai érzéssel kötelezett egyleti tagok ily előfigyelemmel lesznek egyletük iránt, mint t. Kecskeméti Sámuel ur egy bizonyosan nem akad meg az egylet élete!

C) Alapítvány utáni kamatot fizettek:

1) Maros-Vásárhelyi várossa: 1000. ft után 1863. július végéig 50. frtot; 2) Horváth László 100. ft után 1860—61. évi 10. frt; 3) Tompa Imre 100. ft után 1861 és 62. évi 10. frt; 4) Mosa Sándor 100. ft után 1861 és 62. évi 10. frt; 5) Torma Ferencz 100. ft után 1861 és 62. évi 10. frt; 6) Torma István 50. ft után 1860, 61 és 62. évi 7. ft 50. kr kr; 7) Betegh Kelemen 200. ft után 1861 és 62. évi 20. frt; 8) Pócsa Ferencz 100. ft után 1861 és 62. évi 10. frt; 9) Rápolthy Mihály 100. ft után 1863. évi 5. frt; 10) Szentiványi József 100. ft után 1863. évi 5. frt; 11) Rápolthy Mihály 100. ft után 1863. évi 5. frt.

5. frt; 12) Gajzágó Antal 100. ft után 1863. évi 5. frt; 13) báró Apor Károly 500. ft után 1863. dec. 31. évi 39. ft 38. kr; 14) gr. Kornis Gaborné 100. ft után 1861 és 62. évi 10. frt; 15) b. Rauber Károly 100. ft után 1861 és 1862. évi 12. frt; 16) Koródy Samu 100. ft után 1860, 61, 62 és 63. évi 20. frt; 17) Jakab Simon 100. ft után 1863. évi 5. frt; 18) Szotyori Miklós 100. ft után 1863. évi 5. frt; 19) P. Horváth Dániel 100. ft után 1860, 61 és 62. évi 18. frt.

Az egyleti pénztárnak nagyon sok beváródója van a múlt évekről. Minden egyleti tag, maga is legjobban tudja: „mely időről?” és mennyivel? van hátralekban. Hogyha pedig nem tudná, én akár szóval akár írásban kész vagyok felvilágosítani adni. Kolozsvárt, ápril 8. án 1863.

Bányai Vitális,
muz. egyli. pénztárnok.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A helybeli jótékony nő-egylet választott bizottsága tegnap délután tartá első ülését a városi tanácsteremben m. gr. Teleki Jánosné urnő korelnöksége alatt, mikor is a közgyűlés jegyzőkönyvnek hitelesítése után az egylet tisztviselői választottak meg. Elnök lett m. gr. id. Teleki Domokosné, alelnökök: m. Székely Dávidné és f. t. Kriza Jánosné urnők. Titkárul: tanár Kovács János s pénztárnokul Pál Sándor urak választottak. A választott elnökbe tegessége miatt, az elnökség átvételére méltóságos Székely Dávidné urasszony egy női küldöttség hívta meg. Ki is átvétén az elnöklet a jövő csütörtökön tartandó közlelbi gyűlés teendői határozottak meg. Akkor a bizottmányok megürlt állomásai fognak választás utján betöltetni, és a bizottmányi tagok teendői és hatásköre alapítatik meg.

— A marosvásárhelyi főtörvényszék ujdin kinevezett tagjai közt Mezei János neve említettik, kit a románok sorába soroztunk, most úgy halljuk, hogy Mezei István décsi törvényszéki elnök volna kinevezve, a ki magyar német családból származott.

— Jankowska Odrowacz Eleonora kisasszonyról írja a „Bihar“ című jól szerkesztett n. városi lap, hogy ottani fölleptével a közönséget egészen elragadta. „A lelkesedés különösen a magyar és lengyeloldali halálára bágott tetőpontra A kisasszony Kolozsvárról egyenesen hazájába, az általa oly hön szeretett Lengyelhonba fog visszatérni, hol családi magányban tanulmányainak és művészetének szentelendi idejét stb.“ Ujabbán ajánljuk a közönség figyelmébe, hogy a k. a. színházunkban holnap fog először föllepni.

— Az erdélyi országgyűlés elé terjesztendő kir. propositiók még nincsenek készen, mint a „P. L.“ levelezője biztos forrás után írja, ezek felett most folynak az erd. udv. kanczellariában. Az okmányok, melyeket ille-

kinait kóstoltassa, oltárhoz vezetett s kis birtokába vitt, mely Szolnok és Pest között fektűt. Dorbézől ezimborák, feslett férfiak járták házát. Atyja csakhamar meghalt. A mint a birtok férjem kezére jutott, egyszerre omlani kezdettek reá az uzsorás üzérkedők, kiknek könnyelmű ifjúságában száz forint után ezerrel adott váltókat. Fél év alatt minden birtoka el volt koboza, csak e kis háza maradt meg Budán, melyben közsorsu emberek laktak olcsó haszonbérért. Ide vonultunk s a nyomor kényszerített atyáinkhoz folyamodni s bocsánatért esdeni, ő nyersen válaszolt s megátalkozott. E perczen töl férjem legitizatosb gombaságainak lettem kitéve. A könnyelmű ember szerencsétlen anyja az örök sirásban elveszté látását. Anyósom csekély nyugpénze mellett varrással kelle fentartanom a szegényházat s e parányi szereményt nem ritkán rabolta el kegyetlen férjem, hogy a kártya-asztaloknál elvesztegetesse. Olykor kedvezte a szerence neki, de ebben sem volt haszon. A legromlottabb ezimborákat gyűjté ilyenkor e házhoz s addig folyt a tivornya, míg végre a pénz elfogyott. Sokszor hetekig eltekergett s beszélték, hogy egy veszett erköcsű embernek gróf Honti Emilnek kerítő ezimborájával szolgált. A lelki kínok mellett testi kínokat is kelle túrnóm. Nézzé ön karomat. Ó facsarta ki egykor részeg dühében. Két hétig nem dolgozhattam s napokon át e szegény vak nővel az ő anyjával éhezünk, míg ő, ki tudja, hol tivornyázott. És a bal szerenese még árva sorsunk osztályosául hozzá létre e szegény kis leányt, ki most öt évet töltött. Életünk kiállhatlan lett. Világul bujdostam volna, de gyermekem s e szerencsétlen anyja, ki hozzám teljes szeretettel ragaszkodott, visszatartanak. Végre a gondviselés megmentett tőle. Elment, itt hagyott.

— Beszélje, mondja édes Agnes eltávazása körülményeit.

— Öszinte vagyok önhöz — szolt a nő — ne ítéljen el. Testvérem gyánánt tekintem s jól esik, hogy valaha van egy lény, kinek

elmondhatom a mit mindenkitől titkolok. Ama férfit, kit egykor szerettem, gyűlöletessé vált előttem mindenkinél. Egykor késő este egy magas sötét tekintetű férfiúval lépett be, kinek azonnal külön szobát nyitattott. Ekkor kérdé tőlem: láttam valaha még azon embert? Tagadólág feleltem. „Annál jobb — mondá — egy történetű fecsegéssel nem teszed ki magadat a halálnak.“ Akkor tájban azon rémhír futott szét, hogy gróf Honti Emil megölte atyját. Képzelteti ön elrémülésem, midőn arra gondoltam, hogy e talányos ember nem lehet más mint a gróf. Nem tudtam, melyik perczben fognak hurezni a törvényszékek elé, vagy a sötét börtönökbe a miatt, hogy egy üldözött apagyilkos menedéket lett háznőnk. Azt hittem, el fog távozni nemskóra, de a végzet hosszab kinszenvedést mért rám. A férfit hűlyagos himlő levette. Nemskóra egy más férfit is megjelent, kinek nevét férjem elitkolá. Egy pár hét telt így. Végre egyszer hallám, hogy férjem az üdülői kezdő betegét Villámnsk, a később érkezett pedig grófnak nevezte. A gróf csakhamar elment, a mint férjem talán szándékosan elejtett szavai sejtette: keletre utazott el. Kérdést sem szenved, hogy gróf Honti Emil volt, más ily sorsuval soha sem volt férjem ismeretségben. Végre a beteg is felkelt ágyából. Eliszonyodtam a rajta történt változások. Arca ripasos volt, szemét a himlő elkancsalitá s rötre hajló szakalla betegségének hat hete alatt levágtatott. Mintha kicsérlették volna őt. Csak a gyilkoló vad tekintete emlékeztetett engem azon férfira, kit hat hét előtt háznőnk belepni láttam.

— E férfit ismerem — szolt Gábor.

— Hogyan? hol látta őt!

— Egyik rokonomnál, kinek nevét bizonytal hallotta kegyed, Zováthy Rinaldónál zongoramester és birtokkezelő. Vele van Freck és Völgyi mint mérnök, kik bátyám erdejét földmérték és rendezék.

Folytatjuk.

TÁRCZA. AZ ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

— Oh mi gyakran gondoltam önre boldogabb koromban, midőn még baltorsom nem sujtott le oly mélyen, hogy el kellett volna felednem gyermek emlékeimet. A gyermekkor örömei a legelső benyomások szíveinkben, s nem törlik ki azokat emléktől későbbi életünk ezen viszonyosságai. Mily kedves előtem e véletlen szerencse. E percz kárpótlást nyújt sok átsírt óráimért! — szolt a fiatal nő ösztönéssel.

— És kegyed miért van itt? hisz ugy tudom atyja el s kényelmes sorban? — szolt Gábor.

— Ő Bécsben van. De hagyjuk most a szomorú emlékezeteket. Lelkem örövendeni szeretne e perczben, midőn önt láthatom. Meny nyiszter emlegette anyám önt, kivel egy napon szültem. Mindig vártam serdült koromban, hogy egykor meglátogat. Bár kivethetném arcairól: milyen volt gyermekkorában? Emlékszem réz sarkantyú volt kis cipőjén, az egyiknek taréja le volt törve és gyakran énekelünk ketten egy székely népdalt, mely így kezdődik: „A sarkantyú taréja“... emlékszem, mily gyakran tánczolánk toborzót, vidor atyám fityjére.

— És kegyed kis rózsaszín cipőt viselt s többnyire fehér kőntöst rózsaszín szalaggal derekán, mely igen jól illett sárgás hajfodraihoz. Emlékszem, kerek kis kalapja volt rózsaszín béléssel, melyből egykor a kapitányi lak udvarán egy nagy cserfa gerendán tilve siklódi ropogós cseresznyét ettünk s én gunyolódtam kegyeddél, hogy szép fehér foga a gyümöcsötől oly szederjes lett.

— Mily kedves emlékezetek! Szinte visz-

zaragadják lelkemet azon boldog kor örömei közé. Oh a gyermekkor boldogító álmai mily gyorsan oda lesznek s hányan ébredünk a legitizatosb valóra — szolt elkomolyodva a nő.

— Kedves Agnes! gyermekkorunk testvérsége kelté föl bizalmát irántam. Beesületes embernek nézzen, a ki a bizalommal vissza élni nem szokott. Én mindig mentem a nőket baltorsukban, hová őket igen gyakran a legnemesb indulatok sujtják le. És ön nem boldog, látom arcairól és sorsáról.

— Szerettem és gyermek valék! E két szó baltorsom kutforrása. De hagyjuk ne beszéljünk erről.

— Sőt éppen beszéljünk. Én atyjával találkozni fogok, ő bizonyánál nem tudja, vagy nem akarja tudni baltorsát. Gyermeknevében kérem legyen öszinte.

— Mélyen sörtemtem atyámat. A magyar korlátnökságnál élt egy agg hivatalnok Völgyi Gedeon, kinek egy fia volt Sámuel.

— Völgyi Sámuel?! E nevet mintha valaha hallottam volna.

— Meglehet. Ugy hallszik, hogy most Erdélyben tekereg, néha látják a Királyhágón innen is kártya-asztaloknál. Ezeltől hét évvel — ön tudja, hogy akkor tizenhatodik évemben jártam — ez ifjuval Bécsben megismerkedem. Sima szavai, bokjai, hízélsége, ábrándos előadásai mélyen hatottak reám. Az első szerelem tisztá szenvedélyét pazaroltam reá. Atyám tiltása csak fokozta lángjaimat s mint elkényeztetett gyermek azt hittem, nem tudatám nálam nélkül élni. Völgyi biztatott, hogy ha én határozok szívem felett, atyám utólagosan mindent jóvá hagyand. Egy tizenhat éves hölgy, kinek anyja nines, s ki atyja hivatalos órái alatt a nap legnagyobb részét megvesztegethető nevelőnők körében tölti el, hogyan viselhet gondot magára? Völgyi birtoka közelében jó állomást szerze nevelőnőnek, s benne eszöközt nyert, ki nekem a fiatallali meg szokást tanácsolja. Hajlottam a hitelen tanácsra s egy kigyó incselkedésére, ki családi édenemből kiragadott, hogy velem a kárhozat

töleg a legfelsőbb határozat közelebb ki fog mondatni, csak az országgyűlés összehívására vonatkoznak. Ezek a következők: 1. az országgyűlés alkotásáról elrendelő törvény; 2. a választási rend; 3. az ügyrendtartás; 4. az összehívó rendelet. Ez okmányok hasonlítanak az örökös tartományok országgyűlési törvényeire. Az összehívás 4 hétre szól; ennyi idő lesz kitűzve a kir. előterjesztvények feletti tanácskozásra és határozatok hozatalára. Az er. kancelláriában az a vélemény, hogy a kihirdetés után 3 hó alatt lefolyhat az országgyűlés, mint hogy a választások legfőbb két hónap alatt megtörténhetnek.

— A „Neueste Nachrichten“ írja: A mi az erdélyi országgyűlést illeti, úgy látszik, most már csakugyan a nehéz mű be van fejezve s a kormány szándékának megfelelő választási rend közelebb fog közzététetni. Gr. Crenneville altnagy, Erdély kormányzója, mint halljuk, apr. 13-án reggel Bécs-be érkezett, hogy jelen legyen az erdélyi országgyűlést illető legutolsó értekezletnél. A választási rend valószínűleg már a minisiteri tanács előtt volt, de lehetséges, hogy az államtanács elé is terjesztik, a míg a legfelsőbb szentesítése megtörténik.

— A „Vaterland“ gr. Crenneville Bécsbe hívására főúrnak azt tartja, hogy a gróf nyilatkozatától függene az erd. országgyűlés helyének meghatározása. Eddig Nagyszombat mellett, Kolozsvár is kérdésben van. Az országgyűlés egybehívásának okmányai — ugyancsak a „Vul“ szerint — folyó hó vége felé hoznának nyilvánosságra.

— A „Botsch“ az oláh congressusnak nagy hordért tulajd nit, s mondja, hogy határozatai irányadók lesznek a román képviselőnek az erdélyi országgyűlésen követendő magatartására nézve. A centralista lap tehát figyelmezteti a congressus tagjait, hogy vegyék szemügyre tanácskozásiak fontosságát. Aztán azt tanácsolja nekik, hogy ne esatlakozzanak az erdélyi magyarság fellegasához, hanem nyilatkozzanak oly értelemben, mint a szász nemzetgyűlés, a februári pántések mellett, s ekkép az erdélyi kérdést ezen irányban döntsék el.

— A Szamos téren Csicsó-Keresztur és alsó Ilosva között néhány év előtt jeles és áradhatatlan régiség buváruk Torma Károly egy római castrum nyomaira akadt, és ott saját költségén nem csekély áldozattal ásásokat tettett, s sok érdekes római régiségeket, feliratokat, szobor darabokat, pénzeket stb. felezett föl, melyek ezen még homályosan ismert előkorára honunknak nem csekély történelmi becsesek bírnak; főképen a mult tavasszal tett ásások kiválóan eredményeseknek mutatkoztak, s hogy ezen ásások nagyobb mérvben folytattassanak, hogy az ott földkeblében rejlő történelmi kincseket felfedezhessék, a minden nemes iránt lelkesedni s minden hazafias vállalatnál segédkeztet nyújtó gróf Mikó Imre érdeklődve, több régiség barátai egyesülten jelentékeny pénz segéllyel járultak az Ilosvánál folytatandó ásások folytatására, mely munkálat Torma Károly szakértő vezetése alatt nem sokára kezdetét veendő.

— A „D. Ztg.“ azon híre, hogy a románok nem kívánának menni sem Pestre, sem Bécsbe, komoly szavakat intéz hozzájuk, hol a többiek közt így szól: „Ha a magyarok a birodalmi alkotmánytellenzik, ezt érthetjük, ők hagyományaihoz ragaszkodnak.“ Örövendük, hogy felfogásunk jogosultságát valaha a „D. Ztg.“ elismeri. Megjegyezzük azonban, hogy mi a birodalmi alkotmánynak éppen nem vagyunk ellenségei, csak saját alkotmányunkhoz kívánunk hívek maradni, s ez nem zárja ki, hogy a birodalom többi részének is saját alkotmánya virágozzék, s boldogítsa annak népeit.

— Mint írják, a napokban egy lengyel forradalmi katoná fordult meg Pesten; öltözéke kék ing, bő kék nadrág és szögletes tetejű vörös sapka volt.

— A székelyek s egy régi baj“ e cím alatt igen érdekes röpirat jelent meg; írta Tusnádi; ára 40 kr.; a tisztá jövedelm a moldva-oláhországi magyar missio javára fordítatik. Igen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

— Görgei Arthur Klagenfurti lakását, a hová a világi fegyverletét óta belevetve van, elviselhetlennek találván, a „W.“ szerint folyamodott, hogy más tartozkodási helyet választhasson.

— A „Const. Öster. Ztg.“ f. hó 16-diki számában írja: „Az erdélyi országgyűlés összehívására most a legfontosabb ügy Ausztria belpolitikájában. Eddig minden ország felszólított a birod. tanácsban való részvételre, kivéve Erdélyt, s míg ez meg nem történt, a teljes birod. tanács nincs összehívva. Ha Erdélyben is összeül az országgyűlés, s a birod. tanácsban való részvételre felszólítatik, e felszólítást vagy elfogadja, vagy nem. Ekkor minden esetre az összes birodalmi tanácsosok felhívattak a megjelenésre; azok hibája lesz, a kik meg nem jelentek, s a többieket ez nem tartóztatja joguk szerint eljárni, a mint pl. gr. Goluchowski és egyebek meg nem jele-

nése működéseiben nem tartóztathatta fel az urak házat. Ez nem jogfétó, hanem a jogban alapult. A megjelent bírod. tanácsosok ily viszonyok között hozzá foghatnak a pénzügyi, kereskedelmi, sőt az alkotmány-kérdéshez is, s ez utóbbian alkotmányos életünk fontos mozzanata rejlik, mert az alkotmány, a mint van, nem a tökély eszményképe és meg kell adni a lehetőséget, hogy javíttassék!“ — Ö. cs. kir. Apostoli Felsége f. év mart.

29-én kelt legmagasb elhatározásával Matuska Jánost, a székesfehérvári püspöki lyceum igazgatóját s tanárát ugyanazon káptalanál címzetes kanonokká változtatott legkegyelmesebben kinevezni.

A kolozsvári szabadalmazott nyilvános „erdélyi kereskedelmi intézet“ programja.

(Folytatása és vége.)

II. Hogy a kereskedelmi tanintézet e célra: „fiatal egyéneket a kereskedői szakmára a szó teljes értelmében korszerűleg képezni“ — alkalmasan legyen szervezve, mindenek előtt 3 osztályra van szüksége:

I.) Előkészítő osztály,

II.) Tulajdonképpen kereskedelmi osztály.

III.) Magasabb gyakorlati tanfolyam, cél-

szerűleg szervezett minta-irodával egybe kötve.

Az I.) és II.) osztály oly ifjak számára való, kik az első iskolai képzetség után az intézetbe lépnek, hogy maguknak azon részletes szakismereteket megszerezék, a melyek jövőbeni hivatásukra elkerülhetlenek, szánták legyen bár magukat kereskedésre vagy magasabb iparra, avagy valamely oly nyilvános intézetbeni alkalmazásra, a minők újabb időkben keletkeztek, pl. bank, takarékpénztár, vaspálya, hitelintézet stb. mivel mind ezen esetekben egy szaktudományos előképzetség az alkalmazás elmaradhatlan feltételét képezi.

A III.) osztály főképp oly fiatalok számára van számítva, a kik gyakorlati pályájukat a kereskedelem vagy ipar ágában megkezdették s előbb nem volt alkalmuk megszerezni azon tudományokat, a melyeket most minden művelt üzlet-embertől követelnek, s a mely tudományokkal most utólagosan kívánják magukat kiegészíteni, hogy később vagy saját üzletet kezdhessenek, vagy az irodai szaknak szentelhesék magukat, vagy pedig, hogy valamely fennebb nevezett intézetben alkalmazást nyerhessenek.

Ezen osztály megnyitása későbbi még közelebbi meghatározandó időre marad.

Az említett 3 osztályban előforduló szak-
tárgyak ezek:

Vallásán, kereskedői számtan, szép és gyorsírás, magyar, német, francia nyelv, egyszerű és kettős könyvvitelés, kereskedői levelezés, irodai tudomány, kereskedelmi váltó-jog, kereskedelmi földrajz és történet, áruismer.

Minden osztály annyiban elkülönített egységet képezend, hogy az I.) osztály a legszükségesebb tudnivalókat a II.) az esetleges elemeket, a III.) pedig a tökéletes kereskedelmi tudományokat tanítandja.

Az elősorolt 3 osztályon kívül, oly fiatalok számára a kereskedelmi és iparos osztályból, a kik alkalmazásban vannak, s a szaktudományok megtanulására csak szabad óráikat használhatják, egy „estéli tanfolyam“ fog nyitni.

Ebben az előadások a legszükségesebb és legényesebb tárgyakat képezendik a kereskedelmi és irodai tudományoknak, a kereskedői intézet tulajdonképpen alapelemeit, mint:

Kereskedelmi számtan, szép és gyorsírás, magyar, német, franczi nyelv, egyszerű és kettős könyvvitel, kereskedői levelezés, kereskedelmi és váltó-jog.

Az intézet ezen estéli folyam által a tanulni vágyó fiatal kereskedők szükségén kíván ezáltal segíteni. Alkalm nyílik ezáltal számukra, hogy csekély költséggel és szabad idejök egy részének feláldozása által, a fennebb elősorolt szaktudományokat magoknak tökéletesen elsajátítsák. Ezen előadásoknál különös figyelem lesz fordítva a hallgatók előképztségére és szerzett gyakorlati tapasztalására, s az elősorolt tárgyakból minden lényeges és tudni szükséges könnyen felfogható modorban fog taníttatni, hogy a kevésbé tehetséges is rövid idő alatt azokat magáévá tehesse.

Egy vasárnapi kereskedelmi iskola megnyitása akkorra marad, midőn a helybeli tisztelt kereskedelmi társulat átlátandja szükségességét annak, hogy a jelenleg általa fenntartott vasárnapi kereskedelmi iskolával felbontja, s annak vezetését reám ruházza át.

A kereskedelmi tanintézetbe beendő felvétel feltételei, valamint a tanfolyamok kezdete és tartama.

A felvétel f. év april 8-tól egész april végéig következőleg történik:

E célra a helybeli kereskedelmi kamara irodájában (Aporház) a délelőtti és délutáni hivatalos órákban, reggel 9-től 12-ig, délután 3-tól 6 óráig föllesznek nyitva az illető bejelentési ívek, a melybe a jelentkezők nevüket állásukat és lakhelyüket beírni sziveskedendek. Ezután az intézet előjárótól írásbeli meghívást kapnak magok személyes bemutatására,

valamint meghatározására annak, hogy melyik osztályba fog az illető járni, az estéli iskola hallgatói pedig a szükséges belépti jeggyel fognak az alkalommal elláttatni. Távollakóknak, bélyegmentes levélre, az igazgató minden felvilágosítást készséggel ad.

Az intézet látogatói általánosan elegendő észbeli tehetség, kitartó szorgalom, pontos teljesítése a köteleességeknek s következő előképzetség követeltetik:

a) Az I. osztályba való felvételre megkívántatnak mindazon tudományok, a melyeket a 2-ik 3-dik elemi iskolában, vagy más hasonló közép intézetben nyertek.

b) A II. osztályba való felvételre minősít az első gimnásialis osztálynak bevégezése, vagy az ehhez hasonló képzettség. Azon jelentkezők, a kik ily előképzetségről nem tudnak hiteles bizonyítványt felmutatni, felvételi vizsgálatot kell hogy kiálljanak.

c) A III. osztályba azon tanulók vételnek fel, a kik már gyakorlati üzlet-képzettséggel bírnak, vagy általában érettebb koruk. E mellett a fennebbiekhez hasonló előképzetség feltételeztetik.

A bejelentés ezen osztályra, mint már fennebb említve volt, később fog meghatározottatni.

Az estéli tanfolyamra leendő felvételre nem kívántatik ugyan különös előképzetség, azonban ennek látogatónál egy általános iskolai képzettség feltételeztetik.

A tanfolyamok f. év május 1-én kezdődnek, a tanórák pedig átlap és vasárnapokat kivéve, naponta következők lesznek:

Az I.) és II.) osztályban 8-tól 10-ig délelőtt, és délután 2-től 4-ig, a III.) osztályban 2-től 5-ig délután.

Az estéli iskolában szombatot és vasárnapot kivéve, minden nap estéli 8-tól 10 óráig.

A tökéletes tanfolyam tartama az I.) és II.) osztályban egy-egy év, a III.) osztályban hat hónap.

Előlegesen fizetendő negyedévi tanítási díj 15 forint osztr. ért.

Az estéli iskolai tanfolyam tartama 1 év.

Előlegesen fizetendő díj havonként 3 frt. o. é. E mellett beiratási díj fizetendő az első 3 osztálynál 3 ft. o. é. Az estéli iskola látogatásáért pedig 1 forint o. é.

Oly fiatalok, a kik csak egyes tárgyakat ohajtanak tanulni, vendég hallgatók gyanánt fognak beírni, s tetszés szerint választják a hallgatandó tárgyakat és fizetnek minden óráért külön, 2 ft. beiratási díj mellett, havonként 2 o. é. ftot, az estéli iskolában havonként 2 o. é. ftot.

Idegen tanulók számára az intézet előjárója, megtalálás következtében, szállásról és élelmezésről gondoskodik a tanítói személyzetnél, vagy más becsületes, előtte ismeretes háznál.

Minden tanfolyam eltelével, az intézet, a megtörtént nyilvános vizsgálat alapján, a melynél az igazgató s a bizományi tagjai jelen vannak, az erkölcsi magaviseletről, szorgalomról és haladásról bizonyítványokat állít ki. Oly tanulók, a kik mind a három osztályt jó sikerrel végezték, még különös kiléphetési okmányt kapnak. Vendég hallgatók s az estéli iskola hallgatói csak látogatási bizonyítványt nyernek de ha vizsgálatra mennek, akkor a vizsgálat eredménye szerint kiállítandó osztályozott bizonyítvánnyal láttatnak el.

Az intézet növekedéi mindig a tanítás megkezdése előtt kötelesek az iskolai helyiségekbe összegyűlni, ott helyeiket elfoglalni s a tanítás folyta alatt minden háborgatást mellőzni. Egyáltalában oly viselkedéstől föltűnik, a minőt mivel és jól nevelt fiatal emberektől várhatni.

Rendtelenségek semmikép nem fognak tűnni, s minden oly esetben, a mikor egy arra vonatkozó ismételt megintés siker nélkül maradna, az illető tanulónak kéréskezése fog azonnal elintéztetni.

A mi a végzett tanulók ajánlását és elhelyezését illeti, az intézet előjárója mindig gondoskodni fog arról, hogy az illetők jó hírből álló kereskedelmi házáknál nyerjenek alkalmazást, a hol alkalmok leendő intézetben nyert képzettségüket gyakorlatilag helyesen érvényesítni.

Kolozsvárt, april 1-én 1863.

Heyman Zsigmond,
intézet-tulajdonos.

POLITIKAI HIREK.

Francziaország. Páris, april 17. A „Constitutionnel“ egy Limayrac ur által aláírt cikkében, a hatalmaknak Pétervárt tett lépéseit fejtegeti, a melyek egészen megfelelnek a diplomatai hagyományoknak. A Pétervárra küldött stírgönyök azon szellemben vannak szerkesztve, azon czélú tűzik ki, azon eszmésozaton alapulnak, a melyek az európai békét veszélyeztető megrázkódások kikérülésére vannak irányozva. Az angol jegyzék 1815-i szerződésekre támaszkodik. A jegyzékek 16- vagy 17-én fognak közöltetni. Európa teljesítette tartozásait; remélentünk kell, hogy Oroszország is megtéríti a magáét. Akkor a népek, a melyeknek rokonszenve a lengyelek

nemes ügye iránt oly erőteljesen nyilvánult, helyesléssel fogják jutalmazni azt a hatalmas uralkodót, a ki egy szabadelvű munkát fogott végrehajtani, a midőn egyszersmind a conservatív Európa kívánataihoz is alkalmazkodik.

Ugyanazon író egy más cikkében ezt a kérdést teszi fel: mik hát az orosz amnestia következtései? Lengyelországban még mindig foly a vér s Európa még nem szűnt meg nyugtalanítani. Kérdi továbbá: Valjon azok, a kik a kormány általi elítélésének áldozatai, meg fognak-e kegyelmezteni? Az amnestia Sándor csár nemesei elleni mellett tanuskodik. Hinni akarjuk, hogy ez az első lépés a nagy hatalmak által barátságosan kijelölt uton egy oly politika követésére, a mely Oroszország megnyugtatót és Európa nyugalmát biztosítja. Az amnestia nem megoldás, de reményt nyújt valamely határozatra (resolution).

Olaszország. Turin, apr. 13. Mazzini Luganóban van, vagy legalább ott volt közelebből s annyi bizonyos, hogy az általa vezetett párt valamin tőri a fejét. A „Popolo d'Italia“, mazzinista közlöny azt írja, hogy az olaszok jelszava ezentúl „Venezze“ leendő.

A „Giorn. di Verona“ szerint az olasz kérdésben egy egészen új fordulat fogna beállni. Az olasz király, úgy látszik, el van határozva, más utra térni, s ha nem egészen a villafrancai szerződésekre, legalább a marsalai status quo-ra visszamenni. E szerint visszamegyendné Délolaszországot II. Ferencnek, a Markákat és Umbriát pedig a pápának, a ki a kívánt reformokat szentesíteni fogna.

Ratazzi azért volna Párisban, hogy ezen szerződés utóbbi pontjai felett alkudozzék s különösen, hogy Ausztria barátságát, minden Velenczére irányzott terv felhagyása s az emigratio bizottságának feloszlata által, megnyerje. A cikk írója nem áll jót, hogy mindezek a részletek igazak, de mindenesetre pusztá hírlé több van a dologból. Egy más helyett a „Giorn. di V.“ egy osztrák és sardiniai hadihajónak a Pyrausban rendkívül udvarias találkozására hívatkozik, mint jelenségre a Bécs és Turin közti viszonyok javulásának.

Milano, apr. 13. A „Vaterland“-nak írják: Sietek a mazzinista összeesküvésről való tudósítást, a mely most már minden rész, letében valósul, az egész terv leírása által kiegészíteni Messinától Nápolyig, Bolognától Milaonig, Milaotól Luganoig ágaznak el az összeesküvés szálai. A Velence, illetőleg Dél-itáli ellen szándékolt támadás csak jeladásul szolgálja egy általános köztársasági felkelésre. A mazzinista mozgalom vezetőinek tanácsában ugyanis meghatározták, hogy mihely a Val di Sole-nál teendő beütés ideje eljő, egy kiáltványt böcsásanak Olaszország népéhez és hadseregéhez s hívják fel őket az Ausztria elleni „szent“ háborúra. Messina, Palermo, Nápoly, Bologna, Livorno és Milaonban hasonló értelmű kiáltványok adatnának ki, s ha a kormány legkisebb nehézséget okoz, kikáltják a köztársaságot. Mielőtt ez megtörténik, Garibaldi fog fellépni „Olaszország népszerűségéhez“ intézendő felhívásával a haza megsabadítására folytatandó háborúra. Ugyan abban a felhívásban Garibaldi az összes olasz katonaság főparancsnokának nyilvánítja magát, s ha egésségi állapot nem engedné a vállalatban személyesen részt vehetnie, alter ego-ját kinevezni. Levelező szerint e terv, minden vakmerőség mellett is annyiban figyelem érdemel, hogy nem csak a nép között, hanem a királyi hadseregben is vannak forradalomra hajlandó pártolói.

Németország. Frankfurt, apr. 17. Az „Europe“ hiteles forrásból jelenti: Aprilis 8-án a dán király elnöklése alatt tartott minisitertanácsban megállapították a feltételeket, a melyek alatt a király a görög koronának Vilmos herceg általi elfogadásába beleegyezik:

1) Vilmos herceg és utódai lutheranus vallásnak maradnak.

2) A védhatalmak kieszközlék Bajorország lemondását.

3) Minden nagyhatalom biztosítja a Glucksburg dynastia uralkodásának létezését és tartamát.

4) A civillista 50,000 font sterling.

5) Vilmos hercegnek lehető dán trónörök-lési joga fennmarad.

A herceg atyja és anyja kívánják még a görög hadsereg újraservezését s egy angol hajóraj állandó tartózkodását a Pyrausban, a herceg trónjának oltalmazására, a melyet a herceg csak a görög alkotmányban megállított teljes kor betöltése után fogna elfoglalni.

Ugyanazon lap tegnapi számában felhatalmazottan állítja magát annak kijelentésére, hogy az orosz amnestia semmit sem módosítja a három hatalmasság politikáját s határozatait.

A három nagyhatalmasság Orosz-Lengyelország újraservezését s egyházi emancipációját akarja. E felett legközelebbi szombatban a

jegyzékek átadásakor a hatalmasságok követei Gortsakoffnak szóbeli magyarázatokat adnak. Ennek megerősítésül az „Europe” idézi Napoleont császárnak az amnestia közödményére jutásakor mondott szavait: Igen jókor vagy igen későn jött, de semmiesetre sem elég.

Dresda, apr. 16. A „Dresd. Journ.” jelenti, hogy Bajorország formászerinti óvást tett a görög trón betöltése ellen.

Orosz és Lengyelország. A lengyel határszélekről távirják, hogy a forradalmi bizottság Lengyelországot 23 kerületre osztotta; minden kerület 400 katonát tartozik kiállítani; minden helység adót köteles fizetni. Lodza 25,000, Czenstochaura 10,000 rubel rovatott ki. A kerületekben az adóügy és njonezozás vezetése, valamint a büntető törvények érvényesítése végett fiók bizottságok állítottak.

Cieszowski felkelővezér meghalt. Egy lemergi távirat szerint csatában esett el a hó 10-én Broszencia mellett. Krakkóból pedig azt jelentik, hogy az érintett csatában sebet kapott, fogságba esett s azután gyilkolták meg az oroszok. Helyébe Zameczek nevezett ki csapatvezérre.

A „Schles. Ztg.” írja apr. 17-ről, hogy egy a felkelők számára indított szállítmány lefoglalása végett kiküldött porosz csapatok a plescheni kerületben felkelőkre bukkantak, a kik azon szállítmány átvétele végett keltek át a határon. A csata következtében 30 foglyott vittek Pleschenbe.

A forradalmi bizottságnak táviratilag érített kibocsátványa, a melyben az amnestiát visszautasítja, így hangzik:

„A központi bizottmány, mint nemzeti kormány. Az orosz kormánylap tegnap közlé-

tette a vele már táviratilag közölt szent-pétervári amnestia-rendelet, a mely egyszersmind helybenhagyja az eddigi intézményeket s azoknak további kifejtését igéri, a hogy az Sándor császárnak tetszeni fog, s a mikor azt tenni jónak látandja. Jól tudja minden lengyel, hogy az amnestiában úgy, mint a muszka kormánynak általában akármely ígéretében megnyitni bizaklik; de mégis, hogy a családásokat megelőzzük, ezennel kinyilatkoztatjuk, hogy mi minden kegyelmi ténnyt visszautasítunk, mert mi a küzdelmet nem azért kezdtük meg, hogy többé kevésbé kinyújtható intézményeket vivjunk ki, melyeknek a muszka kormány alatt nincs sem mi biztosításuk; hanem azért, hogy lerázzuk magunkról az idegen ellenség igáját s hogy tökéletes szabadságot és függetlenséget vívjunk ki. Népünknek azért foly vére, mert politikai létét és függetlenségét akar, mert önálló szabad nép óhajt lenni. A kinek szíve helyén van, annak az orosz kormány annyi kegyetlenkedése emlékénel, annyi most elesett áldozat és annyi sir látásánál, a még most is füstölő városok és falvak, legyilkolt testvéreink még meg nem hidegült vére szemléleténél vissza kell rettennie még annak gondolatától is, hogy az oroszokkal bármennyi szerződés kötessék, s megvételével kell elvetnie az amnestiát, az egész nemzettel együtt felkiáltva „Elinnen a császár kegyelmi tényeivel! Mi fegyverhez nyultunk s most a fegyver döntse el Oroszországgal küzdelmünket. Varsó, april 12-dikén 1863.”

Görögország. Athene, april 11. A Koppenhágába indult küldöttség Kanaris altengernagyból, Zaimos volt miniszerből és Griivas hadnagyból áll. A nemzetgyűlés új minis-

teriumot nevezett ki, Koriaku, az athenei egyetem nemzetközi jogtanára mint elnök, továbbá Delyanni külügy, Bozzaris hadügy, Boudouris tengerészet, Paleologos igazság, Kurmundurus pénzügy, Petmezas belügy miniszterek. A nemzetgyűlés 14 napra elnapolta magát. A nemzetgyűlés köszönetet szavazott az angol kormánynak a jóniai szigeteknek Görögországhoz ígért kapcsolásáért. Elliot azt viszonzotta, hogy ő nem kételkedik, az angolkormány gyors rendszabályokhoz fog nyulni, hogy ez az egyestítés mielőbb megtörténjék. Elliot alkalmasint Koppenhágába utazott. Attika tartományban és Athene vidékén rablóbandák garázdálkodnak. A nemzetgyűlés elvette a hadügyminiszer azon jogát, hogy előléptethessen és új tiszteket nevezhessen ki.

Ujabbak. Bécs, apr. 18. A „Gen. Corr.” írja: A mennyire az illetékes körök nézeteit ismerjük, az erdélyi országgyűlés egybehívása, a román nemzeti tanácskozmánytól egészen független, ő Felségének régebben kiadott legfelsőbb parancsában véglegesen eldöntött kérdés; s nem egészen aaptalan feltevés az, hogy az egybehívó rendelet tette ki fog adadni, mielőtt a román tanácskozmány ülései Szebenben bezártnának, vagy eredménye egész terjedelmében ide felterjesztetnék.

— Breslau, apr. 17. A „Schles. Ztg.” jelenti Vilnából: Az amnestia közzététele után a felkelők tevékenysége élénkebb. A husvét ünnepe alatt több ütközet volt a környéken. Folyvást érkeznek orosz csapatőrösítések.

— Krakkó, apr. 18. A felkelők haderejét a varsói kormányzóságban Kuczyk vezényli. Lelewele ellen, a ki Tarnogrow közt áll, jelen-

tékény orosz csapatok vannak utban. Lelewele az erdőségekbe húzódik vissza. Lavichost városát a Vistula mellett 1500 felkelő szállotta meg. Bentkovskit, biztosíték mellett, elbocsátották fogságából.

— Danzig, apr. 18. A „Danz. Ztg.” jelenti Varsóból: Az amnestia-rendelet hivatalosan közzé tett szövege, a pétervári lapban közlöttől eltérőleg, csak azoknak ígér bocsátást, a kik a felkelésbe „belésoodattak”; e szerint a vezetők ki vannak zárva.

A „K. KÖZLÖNY”

magány távsürgönye.

Feladatott Szebenben, apr. 21-én reggel 7 óra 21 p. Megjött Kolozsvárra, „21-én” 7 „30 p.

Tegnap a román értekezlet kezdetét vette. Ő Felségéhez hálafeliratot határoztak. A kik nem tagjai az értekezletnek, belépti jegyek mellett bocsáttattak be. Magas állású egyéniségek is résztvettek.

Bécsi börze Aprilis 20-kán: Nemzeti kölcsön 81.20. 5% Metalliques 75.—. Bank-részvény 798.—. Hitel-részvény 203.20. Váltó Londonra 113.40. Ezüst 112.50. Arany 5.45.

Aprilis 18 kán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 75.—. Erdélyi 73.—.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

HIRDETÉSEK.

(85) **Gyakornok kerestetik** (1—3)
egy vegyes kereskedésbe, közelebből értekezhetni Lengyel A. és fia cég alatt Hátszegen.

(81) **Figyelmeztetés.** (2—2)
Mintán ő Felsége a Szepessy Ferenc mint néhai Daczó Pál állítólagos felhatalmazottja által „Daczó—Nagy Samu” cég alatt megkezdett országos útporondozási üzlet megszüntetését megrendelni, s az ebbeli szerződést megsemmisíteni méltoztatott, s erről én, mint a Daczó-hagyaték törv. gondnoka a felségés kir. Főkörmányszék által idei 5427 sz. alatt értesítettem, a felsőbbleg gondviselésem alá bízott tömeg érdekében alkalmat veszek magamnak, m. 1862 nov. 30 án közzétett birlapi hirdményemre hivatkozva figyelmeztetni mindazon albérlőket és alvállalkozókat, kiknek nevezett Szepessy F. a felsőbb helyben-hagyaték meg sem nyert vállalat részleteit, egyes vonalait előre kiosztogatta vevén tőlük többnyire készpénzben tetemes biztosítékokat (cautiokat, vadumokat), — hogy kártérítési jogigényeiket a nevezett jogtalan bérbeadó netaláni vagyona és személye ellen intézzék, mint-hogy én ki Szepessyt jogos felhatalmazottnak egy perczig sem ismertem el, s a törvény-szések előtt álló tilos eljárásai ellenében a kellő lépéseket már megtettem, — a Daczó-hagyatékú tömeg irányában az említett útporondozási üzletről kifolyó bármennyi követelést el nem fogadok, az ellen ezennel tiltakozom és annak érvényesíthetése ellen gondnok ki megbízatásomnál fogva törvénytábla uton mindent el fogok követni.
M. Szilvás, ápril 17-én, 1863.

szentpály józsef, tömeg-gondnok.

(82) **Tized, és végleges urbéri-kárpótlási ügyben.** (2—6)
NURIDSÁN TESTVÉREK tisztelettel jelentik minden t. cz. megbízóknak, hogy Kolozsvárt megnyitott tized- és végleges urbér-kárpótlási irodájuk bites ügyvéd *Hilbri Haller Rezső* ur kezelése alatt a nagy-piac és magyar utca szegletén f-kvő „fiscus” épület 2-dik emeletébe áttéttetvén, minden **végleges urbéri-kárpótlási igények** a kintzított határidő alatti bejelentésére, és az utalványozandó papírok gyors és pontos kivételére ajánlkoznak.

Egyuttal egész tisztelettel tudtul adják, hogy minden utalványozandó tized- és végleges urbéri-kárpótlási összegeket a legkedvezőbb feltételek alatt előlegesen is megvásárolnak.

(16) **Dr. Béringuier** (4—8)
orvos tudornak illat gyógyszeres
KORONASZESZE
(vagy kölni-víz Quintessentiaja.)

ily **koronaszeszt** a fürdő kádunkba öntve jobb és erősebb fürdőt ad, mint az illanyos füvek és virágok főzetei, hogy ha pedig a gyenge idegrendszerűeknél a test vele bedörzsöltetik, az idegek fesz ereje ez által csudálatosan megerősedik. **Dr. Béringuier koronaszesze** minden szakértők és azt használók által, mint egy ritka nemű szerencsés összetélti szer méltánylólág ismertette kintfő hasznos tulajdonai által, a házánál hasznos, útban segítő, s az öltöző asztaloknál kellemes szer, s jogosan ajánlható. Kimerítő utasítások ingyen szolgáltatnak. **Dr. Béringuier illat-gyógyszeres, koronaszesze** eredeti üvegekben 1 frt 25 kr-ával kaphatók.

Dr. Béringuier összes szabadalmazott készítményei az eredeti szabott áron: **Kolozsvárt:** csak is gyógyszer. **WOLFF J. s Khudi J. özevgyénél kaphatók**, valamint **Abrudbányán:** Ferenczi Mihály; **Beszterczén:** Kelp Ferenc; és **Dietrich & Fleischer; Brassóban:** Stenner F.; **Déván:** Büchler A.; **Nagy Enyeden:** Trajánovits Ede gyógyszerész és **Bisztricsányi A.; Erzsébetvárosban:** Schmidt A.; **Hátszegen:** Mátéfi Béla gyógyszer; **Kézdi-Vásárhelyt:** Hankó László; **Kőhalomban:** Melas Ed. F. gyógyszer; **Maros-Vásárhelyt:** Fogarasi J. D.; **Medgyesen:** Vándory & Brandsch; **Segesvárt:** Misselbacher fia és Teutsch; **Sz-Ujvártt:** Placintár és fia gyógyszer; **Szász-Régenben:** Wachner Traugott; **Szászkecskenben:** Weissörtel Ad. G.; **Szebenben:** Zöhrer J. F.; **Székelly-Keresztúron:** Binder Márton; **Sepsiszentgyörgyön:** Vitályos Béla; **Sz.-Udvarhelyt:** Kauntz J. A. gyógyszer; **Szeredában:** Gozsy A.; **Sz.-Somlyón:** Ruszka Ignác; **Tasnádán:** Szongott Jakab; **Tordán:** Velits G. és Wolff G.; **Zalathánán:** Megay Guszt. A. gyógyszer.

Postán küldve a göngyölek és bérmentesítésért a rendes áron felül a távolság és csomag nagyságához képest még 30 egész 70 krig melléklendő.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda bettiivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

(83) **Kolozs-megyében Mikesen, a Szentpáli Zsófia örökössei részéről 170 hold kiterjedést erdő örök áron eladó.** (2—3)
Értekezhetni a szamosújvári postán, Meleg-Földvárt lakó MOHAI KÁROLYLYAL.

(71) **Hirdetmény.** (3—3)
A kolozsmonostori uradalmi keresztkabban az alólírott a következő szeszese italokat u. m.
36 foku Szeszt a 40 kr kupjájá
18 „ „ „ a 20 „ „
finom minőségű Szilviorum a 48 „ „
Seprőpálinka a 48 „ „
Köménymag-rozsolis 32 „ „

Narancs rozsolis 32 „ „
Lengyel Rostopchin 48 „ „
Fenyővíz 48 „ „
a legjobb s legfinomabb minőségben kisebb és nagyobb mértékben árulja s reményli hogy a t. cz. közönség pártfogását pontos szolgálata által kifogja érdemelni
WEINBERGER PÁL,
kolozsmonostori uradalmi haszonbérő.

STEIN JÁNOS
könyvkereskedésében Kolozsvárt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelyt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelyt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön kapható:

Növendék ifjuság ima-könyve.

Hitben megerősödött protestáns fiak és leányok számára írta **Medgyes Lajos**. Ára: nyomtató velin papíron, bőrbbe kötve, tokkal, 1 frt. Diszkiadás, író-velin, bőrbbe kötve arany metszéssel, tokkal, 1 frt 50 kr.

LENGYELORSZÁG

Térképe 1 frt.

K O R Á N Y zsebkönyv.

A ref. iskolai ifjuság dolgozataiból szerkeszték és biadták b. **Bánfi Dezső** és **Réthy Lajos**.

1-ső kötet Kolozsvárt, 1861. Ára 1 frt 30 kr.

ÉLETUNT EMBER.

Regény. Irta VAS GERESEN 2 kötet. Ára 2 frt.

Urbéri és Tizedkárpótlási Tabellák.

Erdélyhoni jogtudomány, írta Dó-Rövid utasítás egy husz hold területű zsa Elek jogtudor. Első könyv: **Erdélyhoni közjogtan.** Második könyv **Magyar magán-jogtan** Harmadik könyv: **Magyar pertan.** A három kötet ára 6 frt o. é.

Gyümölcs-fa-iskolák Lucas Ede útmutatási nyomán, hazai viszonyainkra, különösen a községi faiskolák vezérkönyvéül. Kiadja a „Kerti gazdaság” szerkesztősége. Számos fametszettel. Ára 1 frt.

Utasítás az Erdélyben megszüntetett tized-bejelentések valóstításánál eljárásnál. Ára 50 kr.

Koronás szőlőművelés. Irta Báthi Gábor, fintaházi földbirtokos. 11 kömetszeti ábrával. Az erdélyi gazdasági egylet költségén. Ára 30 kr.